

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.013.03.2019

Pan Paweł Juckiewicz
Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 1
im. Tadeusza Kościuszki w Nowej Soli
ul. Szkolna 1, 67-100 Nowa Sól

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 - Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Nowej Soli (dalej: Szkoła), ul. Szkolna 1, 67-100 Nowa Sól.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Juckiewicz, Dyrektor Szkoły (dalej: <i>Dyrektor</i>), od dnia 1 września 2017 roku.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów. 2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. 3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do dnia 13 grudnia 2019 r.) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, tj. lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2. ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Ewa Grosse, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/120/2019 z 19 września 2019 r. (akta kontroli str. 1-3)

---

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: *ustawa o NIK*

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Szkoły na rzecz rozpoznania i monitorowania problemów rozwoju wad postawy uczniów, jak również stworzenia warunków ograniczających czynniki sprzyjające ich powstawaniu i rozwojowi. Niemniej jednak stwierdzone nieprawidłowości wskazują na potrzebę ich intensyfikacji w niektórych obszarach. Prowadzone w Szkole działania edukacyjne i informacyjne nie były w pełni skuteczne.

W Szkole funkcjonował gabinet profilaktyki zdrowotnej, w którym wszystkim uczniom wykonano testy przesiewowe celem m.in. wykrycia wad postawy. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca opóźnień w realizacji obowiązków informacyjnych w zakresie sprawowanej w Szkole opieki zdrowotnej, nie miała wpływu na kontrolowaną działalność.

Pomimo, że sale lekcyjne wyposażono w zróżnicowane wielkościami meble, to aż 40,2% zbadanych przez Państwową Powiatową Inspekcję Sanitarną w Nowej Soli (dalej: *PPIS*) uczniów zajmowało stanowiska niedostosowane do ich wzrostu.

Infrastruktura sportowa umożliwiała pełną realizację zajęć wychowania fizycznego, obejmujących swoim zakresem również edukację zdrowotną. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż uczniowie mieli możliwość korzystania z boiska szkolnego również poza godzinami zajęć, jak również w dni wolne – pod opieką animatora sportu. Zastrzeżenia NIK związane z infrastrukturą sportową dotyczą nierównej nawierzchni niektórych obiektów.

W Szkole, poza obowiązkowymi zajęciami wychowania fizycznego, organizowano dodatkowe pozalekcyjne zajęcia sportowe i zajęcia gimnastyki korekcyjnej. Jednakże wskutek błędnej interpretacji przepisów prawa możliwość uczestnictwa w gimnastyce korekcyjnej zapewniono niewielkiej grupie uczniów w porównaniu do zdiagnozowanych potrzeb.

Prowadzone w Szkole działania edukacyjne i informacyjne nie były w pełni skuteczne, na co wskazały wyniki badania ankietowego ale przede wszystkim wyniki kontroli przeprowadzonej na zlecenie NIK przez *PPIS* w zakresie obciążenia tornistrów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu faktycznego

Szkoła jest publiczną ośmioletnią szkołą podstawową, dla której organem prowadzącym jest gmina Nowa Sól – Miasto. W roku szkolnym 2019/2020 w Szkole naukę podjęło 578 uczniów w 27 oddziałach⁴. W latach szkolnych 2017/2018 – 2018/2019 w oddziałach szkoły podstawowej obowiązek szkolny realizowało odpowiednio 512 i 581 uczniów w 24 i 27 oddziałach⁵.

(akta kontroli str. 4-18)

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dane według stanu na dzień 30 września danego roku.

⁵ Ponadto w skład Szkoły w latach szkolnych 2017/2018 – 2018/2019 wchodziły klasy gimnazjalne, które z dniem 1 września 2019 r. przestały funkcjonować w strukturze Szkoły.

1.1. Stosownie do art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶, Szkoła zapewniała uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej. Oględziny wykazały, że gabinet spełniał wymagania określone w § 27, § 30 oraz § 37 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁷ oraz był wyposażony w obowiązkowy sprzęt do wykonywania testów przesiewowych dotyczących układu ruchu oraz do interpretacji wyników⁸.

Gabinet funkcjonował przez pięć dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 14:00.

(akta kontroli str. 19-21)

Na podstawie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach zapewniających poprawę jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej⁹ Szkoła otrzymała środki w wysokości 4,8 tys. zł z dotacji budżetu państwa przeznaczonej na zakup wyposażenia w sprzęt gabinetu profilaktyki zdrowotnej¹⁰.

(akta kontroli str. 22)

Działania informacyjne związane z wejściem w życie od dnia 12 września 2019 r. ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami¹¹ zostały podjęte w Szkole dopiero w trakcie kontroli NIK, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 19-21)

1.2. Podstawą współpracy Dyrektora z pielęgniarką szkolną sprawującą profilaktyczną opiekę zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą była umowa z dnia 1 września 2008 r. zawarta z podmiotem leczniczym¹² - w kontrolowanym okresie wszyscy uczniowie Szkoły zostali objęci opieką pielęgniarki.

(akta kontroli str. 25-29)

Liczbę uczniów, u których przeprowadzono profilaktyczne badanie lekarskie pielęgniarka szkolna ustaliła na podstawie zwróconych kart badania bilansowego. I tak w roku szkolnym:

- 2017/2018 - badanie lekarskie wykonano u 35 uczniów klas pierwszych (co stanowiło 77,8 % dzieci, którym wykonano testy przesiewowe w Szkole), 77 uczniów klas trzecich (70,6 %) oraz 31 uczniów klas siódmych (52,5 %);
- 2018/2019 - badanie lekarskie wykonano u 25 uczniów klas pierwszych (co stanowiło 62,5 % dzieci, którym wykonano testy przesiewowe w Szkole), 25 uczniów klas trzecich (83,3 %) oraz 43 uczniów klas siódmych (61,4 %).

Jak wyjaśniła pielęgniarka: *Wielokrotnie upominałam rodziców o zwrot wypełnionych kart profilaktycznego badania lekarskiego, poprzez informowanie*

⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 1148 ze zm. (dalej: *prawo oświatowe*).

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 595.

⁸ Waga medyczna ze wzrostomierzem, tablice - siatki centylowe wzrostu i masy ciała. Ponadto w gabinecie znajdowały się materiały metodyczne do wykonywania testów przesiewowych układu ruchu oraz pion do ortopedycznego badania kręgosłupa.

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1774.

¹⁰ Z kwoty dotacji zakupiono: biurko, szafę do kartotek, parawan medyczny, ciśnieniomierz, mankiety do ciśnieniomierza, tablicę pseudoizochromatyczną, stetoskop, termometr bezdotykowy, przenośny zestaw pierwszej pomocy.

¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1078.

¹² „MED-SZKOL. Praktyka Pielęgniarek. Stefaniuk. Fedczyszyn. Spółka partnerska”.

uczniów, pisemne i telefoniczne informowanie rodziców oraz poprzez wiadomości do rodziców przekazywane przez wychowawców klas. Z powodu natłoku obowiązków nie dokumentowałam powyższych czynności.

(akta kontroli str. 31-34, 42)

Pielęgniarka corocznie przekazywała informacje nauczycielom wychowania fizycznego dotyczące uczniów, u których stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa, i tak:

- kifozę i lordozę (M-40) - rozpoznano u trzech uczniów w roku szkolnym 2017/2018 oraz pięciu uczniów w roku szkolnym 2018/2019¹³;
- boczne skrzywienia kręgosłupa - skoliozę (M-41) - rozpoznano u 16 uczniów w roku szkolnym 2017/2018 oraz 10 uczniów w roku szkolnym 2018/2019¹⁴.

(akta kontroli str. 31, 42, 241-243)

1.3. W okresie objętym kontrolą w Szkole wykonano testy przesiewowe wszystkim uczniom w wieku albo na etapie edukacji określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej¹⁵, tj.:

- w roku szkolnym 2017/2018 - 109 uczniom klas trzecich, 65 uczniom klas piątych oraz 59 uczniom klas siódmych, co stanowiło 100% populacji uczniów objętych opieką w ww. klasach. Testy przesiewowe wykonano także 45 uczniom klas pierwszych, którzy nie zostali objęci badaniem w trakcie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego;
- w roku szkolnym 2018/2019 – 30 uczniom klas trzecich, 106 uczniom klas piątych oraz 70 uczniom klas siódmych, co stanowiło 100 % populacji uczniów objętych opieką w ww. klasach. Dodatkowo testy wykonano 40 uczniom klas pierwszych, którym nie wykonano tych badań na etapie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego.

(akta kontroli str. 42)

1.4. Zasady współpracy Dyrektora z pielęgniarką szkolną oraz lekarzem sprawującym profilaktyczną opiekę nad uczniami (dalej: *lekarz POZ*) nie zostały sformalizowane. Niemniej jednak, w Szkole przyjęto następujący schemat działań w obszarze profilaktyki wad postawy:

- Dyrektor corocznie udostępniał pielęgniarce szkolnej imię, nazwisko i numer PESEL ucznia, celem właściwej realizacji opieki profilaktycznej nad dziećmi i młodzieżą stosownie do art. 68 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo oświatowe;
- wychowawcy klas, na prośbę pielęgniarki szkolnej, przekazywali na pierwszym zebraniu z rodzicami uczniów klas pierwszych, informację o konieczności dostarczenia do szkoły bilansu 6-latka lub powiadomieniu o jego braku oraz prośbę o wypełnienie druku wywiadu pielęgniarskiego;
- w przypadku uczniów klas trzecich i siódmych wychowawcy klas uczestniczyli w przekazywaniu informacji od pielęgniarki szkolnej z prośbą o zwrot wypełnionych kart profilaktycznego badania lekarskiego (opis w pkt. 1.2. wystąpienia);

¹³ Co stanowiło odpowiednio 1,1% i 2% uczniów, którym wykonano testy przesiewowe.

¹⁴ Co stanowiło odpowiednio 5,8% i 4,1% uczniów, którym wykonano testy przesiewowe.

¹⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 736, ze zm., dalej: *rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu poz.*

- pielęgniarka przekazywała informacje dotyczące uczniów, u których stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa nauczycielom wychowania fizycznego;
- na koniec każdego roku szkolnego pielęgniarka przedstawiała Dyrektorowi sprawozdanie ze swojej pracy w Szkole, w tym informacje o realizacji badań przesiewowych.

(akta kontroli str. 31-41, 43-54, 235-244)

W zakresie współpracy z lekarzami sprawującymi profilaktyczną opiekę nad uczniami Dyrektor wyjaśnił, że: *Współpraca z lekarzami w obszarze profilaktyki wad postawy polegała na pozyskiwaniu wyników badań bilansowych wykonywanych przez lekarzy. Rodzice uczniów dokonują wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i tylko poprzez rodziców możemy pozyskać wyniki badań bilansowych. Szkoła nie ma również wpływu na szczegółowość wypełnianych przez lekarzy kart badania bilansowego i tak na przykład, pomimo zdiagnozowanych schorzeń układu ruchu, nie wszystkie zwrócone karty zawierają zalecenia, w tym zalecenia gimnastyki korekcyjnej.*

(akta kontroli str. 267)

1.5. W ramach współpracy Szkoły z rodzicami w prowadzeniu profilaktyki wad postawy i zagrożeń związanych z rozwojem tych wad, realizowano m.in. następujące działania:

- Rada Rodziców corocznie uchwałała szkolne programy wychowawczo-profilaktyczne, które zawierały zadania i planowane działania Szkoły m.in. w zakresie profilaktyki wad postawy (opis w pkt. 2.3. niniejszego wystąpienia);
- na spotkaniach z rodzicami informowano o gamie zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęciach sportowych i z gimnastyki korekcyjnej. Przypominano ponadto o konieczności dbania o właściwy ciężar plecaków; informowano również, że na zajęcia z informatyki, techniki, religii i muzyki uczniowie nie przynoszą książek na lekcje, gdyż odpowiedni zestaw jest dostępny w salach lekcyjnych¹⁶;
- wychowawcy klas czynnie uczestniczyli w wymianie informacji pomiędzy rodzicami a pielęgniarką szkolną, tj. przekazywali na zebraniach z rodzicami treść informacji przygotowanej przez pielęgniarkę wraz z drukiem wywiadu pielęgniarskiego do wypełnienia.

W okresie objętym kontrolą w spotkaniach z rodzicami nie uczestniczyła pielęgniarka.

(akta kontroli str. 34-40, 55-58)

1.6. Oprócz badań bilansowych w Szkole nie organizowano dodatkowych badań mających wykrywać u uczniów wady postawy ciała.

(akta kontroli str. 109)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Szkole nie została umieszczona w miejscu ogólnodostępnym informacja o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom¹⁷, a rodzice uczniów nie uzyskali informacji o zakresie opieki zdrowotnej (i prawie sprzeciwu do objęcia tą opieką dziecka) na pierwszym zebraniu rodziców, co stanowiło naruszenie

¹⁶ Działania informacyjne i edukacyjne adresowane do uczniów i nauczycieli nie były dokumentowane.

¹⁷ Oględziny przeprowadzono w dniu 16 października 2019 r.

art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami. Obowiązek w tym zakresie został wprowadzonym z dniem 12 września 2019 r.

(akta kontroli str. 19-21)

Dyrektor wyjaśnił, że: *Wskutek przeoczenia informacja o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom nie została umieszczona na tablicy ogłoszeń, nie została również przedstawiona rodzicom na pierwszym zebraniu. Dopiero w ostatnim tygodniu października przy wejściu do szkoły umieszczono wymaganą prawem informację. Jednocześnie deklaruje, że na najbliższym spotkaniu z rodzicami zostanie ona także przekazana rodzicom.*

(akta kontroli str. 23)

W toku kontroli NIK, informacja o zakresie opieki zdrowotnej została umieszczona na tablicy ogłoszeń w korytarzu szkoły¹⁸, a także przedstawiona rodzicom na zebraniu w dniu 12 listopada 2019 r.

(akta kontroli str. 24, 188-189)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Szkoły w zakresie rozpoznania i monitorowania problemu rozwoju wad postawy.

W Szkole funkcjonował odpowiednio wyposażony gabinet profilaktyki zdrowotnej, a testami przesiewowymi została objęta cała populacja uczniów. Dyrektor w zakresie profilaktyki wad postawy współpracował zarówno ze szkolną pielęgniarką, jak i rodzicami. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca opóźnienia w realizacji obowiązków informacyjnych w zakresie sprawowanej w Szkole opieki zdrowotnej, nie miała wpływu na kontrolowaną działalność.

OBSZAR

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą w Szkole organizowano zajęcia gimnastyki korekcyjnej. Jednak pomimo rozpoznania potrzeb w tym zakresie, ww. zajęcia zorganizowano w sposób uniemożliwiający w nich uczestnictwo wszystkim dzieciom z rozpoznanymi wadami postawy, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 59-71)

Oględziny zajęć gimnastyki korekcyjnej, przeprowadzone w dniu 27 listopada 2019r. wykazały, że zajęcia odbywały się zgodnie z planem zajęć. Uczestniczyło w nich czworo uczniów. W trakcie zajęć korzystano z odpowiedniego sprzętu do wykonywania ćwiczeń korekcyjnych. Nauczyciel prowadzący zajęcia posiadał kwalifikacje z zakresu gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej.

(akta kontroli str. 77, 171)

Ponadto w Szkole organizowano pozalekcyjne zajęcia sportowe¹⁹, których wymiar wynosił w roku szkolnym:

- 2017/2018 - 14 godzin tygodniowo w pierwszym semestrze oraz w wymiarze o siedem godzin niższym w drugim semestrze - w zajęciach uczestniczyło odpowiednio 79 i 59 uczniów (co stanowiło odpowiednio 15,4% i 11,5% uczniów Szkoły);

¹⁸ Ponowne oględziny przeprowadzono w dniu 25 listopada 2019 r.

¹⁹ Tj. m.in. gry zespołowe, siłownia, tenis, aerobik, lekkoatletyka.

- 2018/2019 - osiem godzin tygodniowo w pierwszym semestrze oraz w wymiarze o trzy godziny niższym w drugim semestrze - w zajęciach uczestniczyło odpowiednio 70 i 58 uczniów (odpowiednio: 12% i 10% uczniów Szkoły);
- 2019/2020 - siedem godzin tygodniowo - w zajęciach uczestniczyło 40 uczniów (6,9% uczniów Szkoły)²⁰.

(akta kontroli str. 78-107)

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że niższy wymiar pozalekcyjnych zajęć sportowych w drugim semestrze każdego roku szkolnego jest uzasadniony uruchomieniem zajęć sportowych na boisku szkolnym pod opieką animatora sportu (opis w pkt. 2.7 wystąpienia).

(akta kontroli str. 109-111)

Oględziny pozalekcyjnych zajęć sportowych (piłka koszykowa dla dziewcząt z klas V – VI), przeprowadzone w dniu 27 listopada 2019 r., wykazały, że zajęcia odbywały się w sali gimnastycznej, zgodnie z planem zajęć pozalekcyjnych. W zajęciach uczestniczyło osiem dziewcząt. Nauczyciel prowadzący zajęcia posiadał odpowiednie kwalifikacje.

(akta kontroli str. 108, 171)

2.2. W treściach kształcenia dotyczących wychowania fizycznego przewidziano prowadzenie edukacji zdrowotnej. Badanie w tym zakresie²¹ wykazało, że w ramach zajęć wychowania fizycznego nauczyciele realizowali tematykę dotyczącą zdrowego stylu życia, w tym profilaktykę wad postawy i zagrożeń związanych z rozwojem tych wad. Zrealizowano m.in. zajęcia: "Aktywność fizyczna i jej wpływ na zdrowie", „Czynniki sprzyjające zdrowiu, co może pozbawić nas zdrowia, tryb życia a zdrowie”, „Ćwiczenia z akcentem na korektywę postawy ciała z wykorzystaniem przyborów typowych i nietypowych. Oceniamy własną postawę ciała”, „Postawa ciała”.

(akta kontroli str. 112-140)

2.3. Wśród szeregu zadań Szkoły określonych w obowiązujących programach wychowawczo-profilaktycznych zadania i działania obejmujące swym zakresem zagadnienia dotyczące m.in. profilaktyki wad postawy zostały wskazane w dwóch obszarach, tj.: *Zdrowie - edukacja zdrowotna*²² oraz *Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych*²³. Realizacja zadań wychowawczo-profilaktycznych została osiągnięta poprzez podejmowanie określonych w programie działań, tj.:

- realizację programów profilaktycznych dotyczących zdrowego stylu życia – „Trzymaj formę”, „Bieg po zdrowie”, „Miej odwagę, nie nadwagę” (opis w pkt. 2.8. wystąpienia);

²⁰ Według stanu na dzień 31 października 2019 r.

²¹ Badania przeprowadzono na przykładzie tematów zrealizowanych zajęć wychowania fizycznego trzech wybranych klas, po jednej z klasy IV, V i VII w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020.

²² Tj. Zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia, Zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej, Przygotowanie do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia w aspekcie fizycznym i psychicznym, Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie, Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, Kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych, Rozwijanie właściwej postawy wobec zdrowia i życia jako najważniejszych wartości, Doskonalenie i wzmacnianie zdrowia fizycznego, Kształtowanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych i psychicznych w okresie dojrzewania.

²³ Tj. Kształtowanie świadomości negatywnego wpływu pracy przy komputerze na zdrowie, Rozwijanie poczucia osobistej odpowiedzialności, zachęcanie do angażowania się w prawidłowe i zdrowe zachowania.

- pomoc w organizacji profilaktycznych badań przesiewowych prowadzonych przez pielęgniarkę (opis w pkt. 1.2. i 1.4 - 1.5.), organizację gimnastyki korekcyjnej;
- realizację proponowanych tematów zajęć z wychowawcą – m.in. „Ruch to zdrowie”, „Od czego zależy nasze zdrowie”, „Co i dlaczego szkodzi naszemu zdrowiu”;
- coroczną organizację *Dnia Sportu* i rozgrywek międzyklasowych;
- wycieczki turystyczno-krajoznawcze - szkolne i klasowe;
- cykliczne konkursy: wiedzy o sporcie - turniej klas, plastyczne - promujące zdrowy styl życia, taneczne;
- pozalekcyjne zajęcia sportowe oraz dodatkowe zajęcia ruchowe prowadzone na długich przerwach - *Aktywne przerwy*;
- coroczną organizację *Tygodnia Profilaktyki Zdrowia*.

(akta kontroli str. 80-107, 141-143, 215-217)

2.4. Liczba zajęć wychowania fizycznego ustalona w arkuszach organizacyjnych Szkoły w poszczególnych latach szkolnych objętych kontrolą²⁴ wynosiła cztery godziny lekcyjne w ciągu tygodnia, co spełniało warunek określony w art. 28 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe.

Ponadto w Szkole utworzone zostały dwa oddziały sportowe z obowiązkowym tygodniowym wymiarem zajęć sportowych 10 godzin, stosownie do §7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 października 2012 r. w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania oddziałów sportowych, szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego²⁵.

(akta kontroli str. 8-9, 144-170)

W latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020 zajęcia wychowania fizycznego były prowadzone odpowiednio przez ośmiu, siedmiu oraz pięciu nauczycieli, których kwalifikacje były zgodne z art. 9 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela²⁶ oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²⁷.

(akta kontroli str. 144-149, 171)

2.5. Obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego w klasach IV-VII w roku szkolnym 2017/2018 oraz w klasach IV-VIII w latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020 były realizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych. Tym samym Szkoła nie korzystała z możliwości wynikających z § 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego²⁸, stosownie do których zajęcia wychowania fizycznego mogą być realizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych oraz zajęć do wyboru przez uczniów, tj. zajęć sportowych, zajęć rekreacyjno-zdrowotnych, zajęć tanecznych lub aktywnej turystyki.

(akta kontroli str. 130-140, 144-166)

²⁴ Tj.: w roku szkolnym 2017/2018 dla klas IV-VII, w latach szkolnych 2018/2019 – 2019/2020 dla klas IV-VIII.

²⁵ Dz. U. z 2012 r. poz. 1129.

²⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 967.

²⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1575, ze zm.

²⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 1322.

Dyrektor wyjaśnił: *Obowiązujące w szkole zajęcia wychowania fizycznego w formie zajęć klasowo-lekcyjnych uznałem za wystarczające. Dla zainteresowanych uczniów w szkole organizowane są dodatkowo pozalekcyjne zajęcia sportowe i taneczne. Do tej pory nie otrzymywałem też żadnych sygnałów ze strony rodziców, nauczycieli czy uczniów o potrzebie zmian w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 109-111)

2.6. Frekwencja uczniów w Szkole ogółem i na zajęciach wychowania fizycznego była taka sama i wynosiła w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 odpowiednio 91,6 % i 91,2%. W ww. latach szkolnych Dyrektor, na podstawie § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2017 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych²⁹, zwolnił z czynnego udziału w zajęciach wychowania fizycznego odpowiednio 12 uczniów³⁰ (2,3% uczniów Szkoły) oraz 16 uczniów³¹ (2,8%). W kontrolowanym okresie kwestia dotycząca frekwencji na zajęciach wychowania fizycznego oraz aktywnego uczestnictwa w tych zajęciach, nie była ujęta w planie nadzoru pedagogicznego ani objęta ewaluacją wewnętrzną przeprowadzaną przez Dyrektora.

(akta kontroli str. 172-187)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że: *W Szkole nie obserwowano negatywnych zjawisk związanych ze zwolnieniami, stąd nie było konieczności monitorowania frekwencji uczniów na zajęciach wychowania fizycznego oraz podejmowania działań zachęcających uczniów do czynnego uczestnictwa w tych zajęciach.*

(akta kontroli str. 109-111)

Z ankiet otrzymanych od 85 rodziców wynika, że 50% i 28,6% z nich wskazało, że ich dzieci zdecydowanie nie korzystały lub raczej nie korzystały ze zwolnień z zajęć wychowania fizycznego a jako główną przyczynę opuszczania przez dziecko zajęć wychowania fizycznego wskazano chorobę/niedyspozycję zdrowotną dziecka (68% ankietowanych).

(akta kontroli str. 263-266)

2.7. Infrastrukturę sportową Szkoły tworzyły: boisko, miejsce do skoków w dal, plac zabaw, dwie siłownie (wewnętrzna i zewnętrzna), sala gimnastyczna, salka do zajęć korekcyjnych, mała salka gimnastyczna oraz trzy stoły do ping-ponga. W miejscach, w których prowadzono zajęcia wychowania fizycznego umieszczono tablice informacyjne, określające zasady bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestnictwa w grach i zabawach, a bramki i kosze do gry oraz inne urządzenia, których przemieszczenie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących zamocowano na stałe – stosownie do § 31 pkt 4 i 6 rozporządzenia z dnia 31 grudnia 2002 r. Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach³².

Na boisku szkolnym, placu zabaw oraz terenie Szkoły, przy którym znajduje się siłownia zewnętrzna nie zapewniono natomiast równej nawierzchni, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 188-192)

²⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1534.

³⁰ Tj.: zwolnienia z części ćwiczeń – trzech uczniów oraz zwolnienia uniemożliwiające ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej - dziewięciu uczniów, w tym w związku z niepełnosprawnością ruchową w przypadku jednego ucznia.

³¹ Tj.: zwolnienia krótkotrwałe – trzech uczniów, zwolnienia z części ćwiczeń – czterech uczniów oraz zwolnienia uniemożliwiające ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej - dziewięciu uczniów, w tym w związku z niepełnosprawnością ruchową w przypadku jednego ucznia.

³² Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm. (dalej: *rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach*).

Ponadto do realizacji zajęć wychowania fizycznego Szkoła korzystała nieodpłatnie z zewnętrznej hali sportowej oraz boiska należących do Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Nowej Soli.

(akta kontroli str. 193-195)

W latach szkolnych 2017/2018 - 2018/2019 nie wydatkowano środków finansowych na wyposażenie Szkoły w infrastrukturę sportową. Zakupiono jedynie drobny sprzęt sportowy o łącznej wartości 1,5 tys. zł³³.

W projekcie budżetu na rok 2020 Dyrektor wskazał do realizacji dwa zadania inwestycyjne, tj. wymianę sufitu wraz z wymianą oświetlenia na sali gimnastycznej³⁴ oraz malowanie sali gimnastycznej³⁵.

(akta kontroli str. 196-202, 210)

Uczniom umożliwiono nieodpłatne korzystanie po zajęciach szkolnych i w dni wolne z boiska szkolnego (w okresie od marca do listopada każdego roku³⁶). W tym celu zawarto umowę z animatorem sportu na prowadzenie zajęć sportowych na boisku szkolnym w ww. okresach od poniedziałku do piątku w godzinach od 16:00 do 20:00 oraz w soboty i niedziele w godzinach od 14:00 do 19:00.

(akta kontroli str. 203-209)

Salę gimnastyczną, małą salkę gimnastyczną oraz aulę szkolną³⁷ corocznie odpłatnie udostępniano podmiotom zewnętrznym³⁸. Pory korzystania ze szkolnej infrastruktury przez najemców ustalano w taki sposób aby wynajem nie wpływał na możliwość korzystania z niej przez uczniów.

(akta kontroli str. 80-107, 150-166, 211-214)

2.8. Szkoła uczestniczyła w dwóch programach edukacyjnych realizowanych we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Nowej Soli (dalej: *PPIS*), tj.: „Trzymaj Formę” - program promował zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną³⁹ oraz „Bieg po zdrowie” - podstawą zajęć było stymulowanie kreatywności i aktywności uczniów⁴⁰.

Ponadto Szkoła przystąpiła do programu pn. *Program profilaktyki i wczesnego wykrywania nadwagi i otyłości wśród dzieci i młodzieży z terenu powiatu nowosolskiego na lata 2018 – 2019 „Miej odwagę, nie nadwagę”*, w ramach którego m.in. wykonywano dzieciom badania antropometryczne⁴¹.

(akta kontroli str. 215-217, 245-248)

2.9. Stosownie do przepisu § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach Dyrektor zapewnił uczniom w Szkole miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych. I tak uczniowie:

- klas I mieli możliwość pozostawienia odzieży wierzchniej, podręczników i przyborów szkolnych w klasach (wieszaki, szafki);

³³ W tym m.in. akumulator do pompowania piłek, pompkę podłogową, rakiетки do tenisa stołowego, rakiетки do badmintona oraz piłki siatkowe.

³⁴ Wskazano okres realizacji inwestycji od 1 lipca 2020 do 30 sierpnia 2020 i wartość kosztorysową 119 tys. zł.

³⁵ Wskazano okres realizacji inwestycji od 1 lipca 2020 do 30 sierpnia 2020 i wartością kosztorysową 63 tys. zł.

³⁶ Tj. od 1 marca 2017 r. do 30 listopada 2017 r., od 12 marca 2018 r. do 30 listopada 2018 r., od 12 marca 2019 r. do 30 listopada 2019 r.

³⁷ Aulę szkolną wykorzystywano do prowadzenia zajęć ruchowych dla uczniów klas I-III.

³⁸ Szkoła otrzymała wpływy z tytułu najmu w wysokości: 7,6 tys. zł od 1 września do 31 grudnia 2017 r., 20,6 tys. zł w 2018 r. oraz 19,2 tys. zł od 1 stycznia do 31 października 2019 r.

³⁹ Realizowany w roku szkolnym 2017/2018 - programem objęto 50 uczniów (9,8% uczniów Szkoły).

⁴⁰ Realizowany w roku szkolnym 2018/2019 – programem objęto 42 uczniów (7,2% uczniów Szkoły).

⁴¹ Realizowany w roku szkolnym 2017/2018 – programem objęto 113 uczniów (22,1% uczniów Szkoły).

- klas II-III mieli możliwość pozostawienia odzieży wierzchniej, podręczników i przyborów szkolnych w klasach (wieszaki i szafki) oraz w szafkach znajdujących się na korytarzu szkolnym;
- klas IV-VIII mieli możliwość pozostawienia odzieży wierzchniej, podręczników i przyborów szkolnych w szafkach znajdujących się na korytarzu szkolnym.

(akta kontroli str. 188-192)

W dniu 21 października 2019 r. PPIS przeprowadziła, na zlecenie NIK, kontrolę w zakresie obciążenia tornistrów/plecaków uczniów⁴² w wyniku której stwierdzono, że:

- wśród 47 uczniów (40,5% badanych) ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 10% masy ciała ucznia ale mieścił się w granicy do 15%;
- wśród 19 uczniów (16,4%) ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 15% masy ciała ucznia (skrajne przekroczenie wynosiło 22,4% masy ciała ucznia).

W ww. zakresie PPIS przeprowadziła również kontrolę w dniu 25 kwietnia 2018 r.⁴³ W wyniku kontroli ustalono, że wśród 107 uczniów (39,3% badanych) ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 10% masy ciała ucznia, ale mieścił się w granicy do 15%⁴⁴, natomiast wśród 35 uczniów (12,9%) ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 15% masy ciała ucznia (skrajne przekroczenie wynosiło 23% masy ciała ucznia).

Z powyższego wynika, że odsetek uczniów wśród których ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 10% masy ciała ucznia ale mieścił się w granicy do 15% utrzymuje się na tym samym poziomie, natomiast wzrósł odsetek uczniów wśród których ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 15% masy ciała.

(akta kontroli str. 218-229)

Dyrektor wyjaśnił: Wychowawcy nie dokonywali ważenia tornistrów uczniowskich, jednakże szkoła podejmowała liczne działania dot. „lekkich tornistrów”, tj. zapewniono wszystkim uczniom dostęp do szafek szkolnych, poprawiono ich dostępność, prowadzono działania informacyjne wobec rodziców o konieczności sprawdzania plecaków szkolnych uczniów i wyposażania ich jedynie w artykuły niezbędne do użytku szkolnego w danym dniu, podobne działania adresowano również do uczniów. Uczniowie zostali zwolnieni z przynoszenia podręczników na lekcje religii, muzyki, plastyki, informatyki i techniki, coraz częściej stosowany jest e-podręcznik. Aktualnie jednak dostrzegam konieczność zintensyfikowania ww. działań informacyjnych wobec rodziców i uczniów.

(akta kontroli str. 231-232)

Z ankiet otrzymanych od 85 rodziców wynika m.in. że 43,5% i 36,5% rodziców uznało, że plecak jest zdecydowanie lub raczej za ciężki. Jednakże jako najczęstszą przyczynę zbyt dużego ciężaru tornistra/plecaka szkolnego dziecka wskazano nieprzywiązywanie przez dziecko uwagi do tego co ma w tornistrze (37,3%).

(akta kontroli str. 263-266)

⁴² Obciążenie tornistrów/plecaków uczniów zostało sprawdzone na próbie obejmującej uczniów klas I-III oraz klas IV, VI, VIII (po jednej klasie) - ważeniem objęto 116 uczniów.

⁴³ Protokół kontroli Nr HDM.9020.2.54.2018 z dnia 25 kwietnia 2018 r. - sprawdzano wagę plecaków szkolnych 272 uczniów z 14 klas.

⁴⁴ Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego waga plecaka nie powinna przekraczać 10-15% masy ciała ucznia.

2.10. Weryfikacji dostosowania stanowisk pracy uczniów do ich wzrostu i budowy ciała według wyjaśnień Dyrektora dokonywali nauczyciele. *We wszystkich salach gdzie zajęcia mają uczniowie klas I-III znajdują się miary wzrostu, które ułatwiają wychowawcom właściwe usadzenie uczniów w ławkach. Również w klasach IV-VIII na początku każdego roku szkolnego nauczyciele wskazują uczniom odpowiednie ławki. Aktualnie zauważam konieczność zakupu miar wzrostu do wszystkich sal lekcyjnych oraz systematycznego przypominania nauczycielom o konieczności przestrzegania ustalonych przydziałów do ławek.*

(akta kontroli str. 231)

PPIS przeprowadziła, na zlecenie NIK, kontrolę zgodności stanowisk pracy z wymogami ergonomii⁴⁵. Stwierdzono, że nie wszystkim uczniom zapewniono stanowiska pracy dostosowane do ich wzrostu i budowy ciała, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 222-229)

Badanie ankietowe wykazało, że według 54,8% ankietowanych rodziców wyposażenie szkolne, z którego korzysta dziecko w szkole jest raczej dostosowane do jego wzrostu i zapobiega powstawaniu wad postawy ciała, 26,2% nie miało zdania na ten temat, natomiast 8,3% ankietowanych stwierdziło, że wyposażenie to jest raczej niedostosowane.

(akta kontroli str. 263-266)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie wszystkim uczniom z rozpoznanymi wadami postawy umożliwiono uczestnictwo w zajęciach gimnastyki korekcyjnej. I tak, w roku szkolnym:

- 2017/2018 - w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo w pierwszym semestrze oraz trzech godzin tygodniowo w drugim semestrze - zorganizowano jedną grupę, a zajęciami objęto pięcioro uczniów spośród 30 u których stwierdzono wady postawy (16,7 %);
- 2018/2019 - w wymiarze jednej godziny lekcyjnej tygodniowo w pierwszym semestrze oraz dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo w drugim semestrze - zorganizowano jedną grupę, a zajęciami objęto pięcioro uczniów spośród 27 u których stwierdzono wady postawy (18,5 %);
- 2019/2020 - w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo - zorganizowano dwie grupy po pięć osób - zajęciami objęto 10 uczniów spośród 47 u których stwierdzono wady postawy (21,3 %).

(akta kontroli str. 59-71)

Dyrektor wyjaśnił, że: *Taki sposób organizacji zajęć gimnastyki korekcyjnej wynikał z błędnej interpretacji przepisów prawa. Organizując zajęcia gimnastyki korekcyjnej mylnie zasugerowałem się, że liczba uczestników tych zajęć nie może przekraczać pięciu osób, tak jak zostało to określone w przypadku zajęć korekcyjno-kompensacyjnych (w § 8 rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach). Deklaruję, że niezwłocznie podejmę kroki zmierzające do objęcia większej liczby dzieci zajęciami oraz wystąpię do rodziców dzieci*

⁴⁵ Dostosowanie stanowisk pracy uczniów zostało sprawdzone przez PPIS na próbie obejmującej łącznie 97 uczniów klas IV, VI i VIII (po jednej klasie) realizujących zajęcia w sali lekcyjnej przypisanej do danej klasy oraz trzech pracowniach (fizycznej, chemicznej i komputerowej).

ze zdiagnozowanymi wadami o udzielenie zgody na uczestnictwo ich dzieci w zajęciach gimnastyki korekcyjnej.

(akta kontroli str. 110)

2. Wbrew wymogom określonym w § 9 ust. 2 oraz § 24 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach, nie wszystkim uczniom zapewniono stanowiska pracy dostosowane do wymogów ergonomii. Kontrola PPIS, przeprowadzona na zlecenie NIK, wykazała iż powyższe dotyczyło 39 uczniów spośród 97 badanych (40,2%)⁴⁶.

(akta kontroli str. 224-229)

Dyrektor wyjaśnił, że: *Wszystkie sale szkolne wyposażone są w meble zróżnicowane pod względem dostosowania do wzrostu uczniów. Jednakże w przypadku klasy 4b (niedostosowanie mebli do ergonomii u wszystkich uczniów) oraz klasy 6c (niedostosowanie u 69,6% uczniów) do omyłki doszło na etapie opracowywania planu lekcji na rok szkolny 2019/2020, tj. błędnie przypisano sale, w których dostosowanie mebli było rzeczywiście niewystarczające. Niezwłocznie po przeprowadzonej kontroli PPIS do sal dostarczono odpowiednie meble dla uczniów. W pozostałych pojedynczych przypadkach niedostosowanie mebli do wzrostu uczniów wynika z nieuwagi zarówno uczniów, jak i nauczycieli, w których ławkach uczniowie powinni zajmować miejsca. Zdarza się również, że w pierwszych ławkach zajmują miejsca uczniowie ze wskazaniami lekarskimi.*

(akta kontroli str. 231)

3. Na placu zabaw, na terenie przy siłowni zewnętrznej oraz na jednym z boisk nie zapewniono równej nawierzchni⁴⁷, co stanowiło naruszenie § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach.

(akta kontroli str. 188-192)

Dyrektor wyjaśnił: *Szkoła boryka się z ograniczonymi środkami finansowymi i stara się na bieżąco i sukcesywnie wykonywać zadania najistotniejsze z punktu widzenia realizacji zadań statutowych, jak i bezpieczeństwa uczniów. Dostrzegam konieczność wymiany nawierzchni placu zabaw i podjąłem w tym celu stosowne działania tj. w dniu 27 września 2019 r. złożyłem do organu prowadzącego projekt budżetu na 2020 r. uwzględniający potrzeby finansowe w ww. zakresie. Jeśli tylko zostaną uruchomione środki finansowe przystąpię do realizacji zadania. Również nawierzchnia terenu szkoły przy siłowni i ubytki w powierzchni boiska szkolnego zostaną usunięte ze środków finansowych przyznanych na 2020 r.*

(akta kontroli str. 111)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Szkoły mające na celu eliminowanie czynników wpływających na powstawanie i utrwalanie wad postawy ciała uczniów, niemniej jednak stwierdzone nieprawidłowości wskazują na potrzebę ich intensyfikacji w niektórych obszarach.

W ramach wychowania fizycznego i zajęć z wychowawcami prowadzono edukację zdrowotną dotyczącą profilaktyki wad postawy. Uczniom Szkoły zapewniono infrastrukturę umożliwiającą pełną realizację zajęć wychowania fizycznego oraz sportowych zajęć pozalekcyjnych, jak również umożliwiono im bezpłatne korzystanie ze szkolnego boiska po zajęciach lekcyjnych i w dni wolne pod opieką animatora sportu.

⁴⁶ Tj.: 13 uczniów w klasie 4b (100,0 %), 16 uczniów w klasie 6c (69,6 %), czterech uczniów klasy 8a (17,4 %), dwóch uczniów klasy 8b (12,5 %) oraz czterech uczniów klasy ósmej, która zajmowała podczas badania pracownię komputerową (18,2 %).

⁴⁷ Oględziny przeprowadzono w dniu 25 listopada 2019 r.

Jednakże wskutek błędnej interpretacji przepisów prawa możliwość uczestnictwa w gimnastyce korekcyjnej zapewniano niewielkiej grupie uczniów w porównaniu do zdiagnozowanych potrzeb. Stwierdzono ponadto, iż nie wszyscy uczniowie korzystali z mebli dostosowanych do wymogów ergonomii, a nawierzchnie niektórych obiektów sportowych były nierówne.

OBSZAR

3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy ciała

Opis stanu faktycznego

3.1. Większość podejmowanych w Szkole działań informacyjnych i edukacyjnych zostało zrealizowanych w ramach obowiązujących programów wychowawczo-profilaktycznych, co opisano w pkt. 2.3. niniejszego wystąpienia.

W badanym okresie rodzice uczniów nie występowali z wnioskami o podjęcie profilaktyki wad postawy. Zakres współpracy z rodzicami opisano w pkt. 1.5. wystąpienia.

(akta kontroli str. 34-40, 55-58, 80-107, 141-143)

Pielęgniarka szkolna okresowo zamieszczała informacje dotyczące profilaktyki wad postawy w gablocie informacyjnej przy gabinecie profilaktyki i pomocy przedlekarskiej. Podejmowała również współpracę z zespołem przedmiotowym nauczycieli wychowania fizycznego.

(akta kontroli str. 19-21, 233-234, 240-244)

W szkole kolportowano materiały informacyjne w ramach realizowanych profilaktycznych programów dotyczących zdrowego stylu życia - „Trzymaj formę” i „Miej odwagę, nie nadwagę” oraz informator dla rodziców „Moje dziecko idzie do szkoły”.

(akta kontroli str. 215-217, 245-260)

Nauka przyjmowania właściwej postawy ciała oraz wiedza na temat konsekwencji i ryzyka problemów zdrowotnych, związanego ze zniekształceniem kręgosłupa była przedmiotem zarówno zajęć wychowania fizycznego, jak i zajęć wychowawczych (opis odpowiednio w pkt. 2.2. i 2.3. wystąpienia).

(akta kontroli str. 112-140, 141-143)

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród 27 nauczycieli wychowawców⁴⁸ (100% zapytanych) wykazało, że nauczyciele swój poziom wiedzy na temat wad postawy ciała oceniają średnio (59,3%) lub dobrze (40,7%). Według nauczycieli problem wad postawy dzieci w wieku szkolnym stanowi poważny problem (59,3% udzielonych odpowiedzi) jednakże nie mają oni wiedzy o schorzeniach i wadach postawy swoich uczniów (74,1%). Według nauczycieli zajęcia dydaktyczne w szkole są najczęstszą formą zapoznawania dzieci z czynnikami wpływającymi na wady postawy ciała (80,8%). Zdaniem 56,1% nauczycieli wychowawców udział w zajęciach w ramach specjalnych programów oraz zajęcia dydaktyczne w szkole (31,7%) są najskuteczniejszymi formami profilaktyki wad postawy ciała.

(akta kontroli str. 261-262)

Z ankiet otrzymanych od 30 rodziców z klas II-III, 24 rodziców z klas IV-VI oraz 31 rodziców z klas VII-VIII, co stanowiło odpowiednio 100%, 80% oraz 77,5% ankietowanych wynika, że 31% rodziców nie ma wiedzy na temat tego czy jego dziecko było badane w Szkole pod kątem wady postawy, a 73,5% rodziców twierdzi że nie otrzymało ze Szkoły informacji o wynikach badań przesiewowych dziecka.

⁴⁸ Badaniem ankietowym objęto wszystkich wychowawców.

Jedynie 10,1% ankietowanych rodziców czerpie wiedzę na temat wad postawy ciała ze szkoły/od wychowawcy, natomiast wśród najczęściej wskazywanych odpowiedzi są informacje zaczerpnięte od lekarza rodzinnego (37,7%), z Internetu (26,8%) oraz z telewizji (18,1%). Jednocześnie 94% rodziców wskazało, że ich dziecko nie korzysta w Szkole z dodatkowych zajęć gimnastyki korekcyjnej, natomiast wśród form aktywnego spędzania czasu rodzice wymienili spacer (41,3%), zajęcia sportowe/gimnastyczne (26,2%), zajęcia taneczne (14,3%) oraz pływanie (8,7%). 56,1% rodziców wskazało, że ich dziecko uczestniczy w pozaszkolnych zajęciach związanych z aktywnością fizyczną.

(akta kontroli str. 263-266)

Dyrektor wyjaśnił, że: *Duży odsetek odpowiedzi o braku informacji o wynikach badań przesiewowych dziecka wynika zapewne z faktu, że informacje taką otrzymują tylko rodzice dzieci, u których zdiagnozowane zostało schorzenie układu ruchu. Zauważyć należy, że ankieta adresowana była do wszystkich rodziców, a więc nie tylko tych, których dzieci cechuje wada postawy. W bieżącym roku szkolnym badania wykonano w I semestrze w klasach I i VII, badania klas III i V zaplanowano na drugi semestr.*

W odniesieniu do wyników badań w zakresie źródeł pozyskiwania wiedzy nt. wad postawy duża część rodziców uczniów uzyskuje wiedzę o wadach postawy dużo wcześniej, zanim dziecko trafi do szkoły, od lekarza rodzinnego. Niewątpliwie jest to motorem do dalszych poszukiwań wiedzy na ten temat – w Internecie czy programach telewizyjnych; 10,1 % wskazań na szkołę pokazuje, że szkoła jest również ważnym nośnikiem wiedzy na ten temat. Niemniej jednak zauważam potrzebę intensyfikacji działań informacyjnych i profilaktycznych szkoły w obszarze profilaktyki wad postawy.

(akta kontroli str. 267-268)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole prowadzono działania edukacyjne i informacyjne skierowane do wszystkich zainteresowanych grup (rodzice, uczniowie, nauczyciele). Jednakże wyniki kontroli przeprowadzonej przez PPIS na zlecenie NIK oraz udzielone odpowiedzi w badaniu ankietowym wskazują, iż ww. działania nie były w pełni skuteczne.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie możliwości uczestnictwa w zajęciach gimnastyki korekcyjnej jak najszerzej grupie uczniów ze zdiagnozowanymi wadami postawy;
2. Zapewnienie ergonomicznych stanowisk pracy wszystkim uczniom;
3. Doprowadzenie nawierzchni placu zabaw, boiska i terenu przy siłowni zewnętrznej do odpowiedniego stanu technicznego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 23 grudnia 2019 r.

Kontroler
Ewa Grosse
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis